

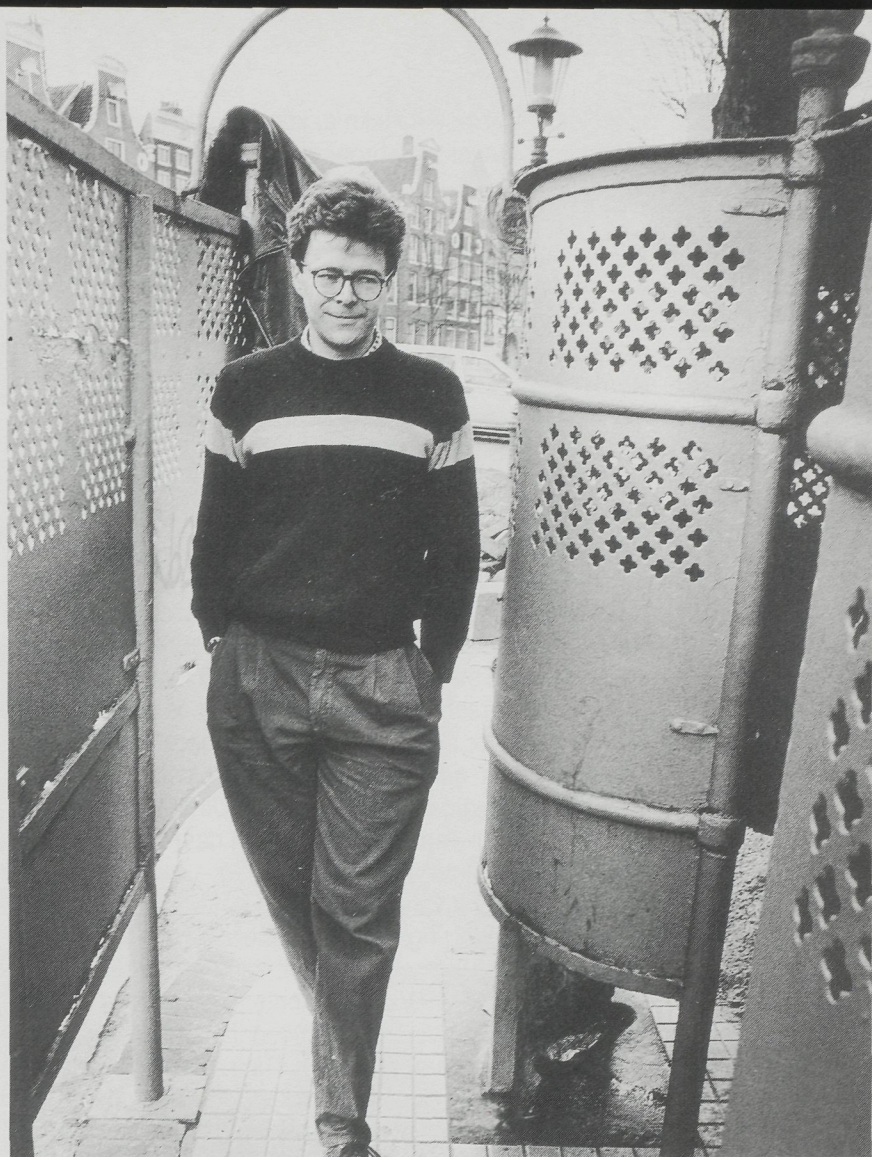
Een ziekelijke afwijking, niet normaal en gelukkig beperkt tot een niet zo groot deel van de bevolking. Dit zijn nog altijd de kwalificaties waarmee een niet onaanzienlijk deel van die andere negentig procent van de bevolking hun vaak denigrerend aangeduide *homofiele medemens* benoemt. Hoe tolerant onze samenleving ook mag zijn, van acceptatie van homoseksueel gedrag is nog lang niet overal sprake. Men mag wel homoseksueel *zijn*, maar het niet *praktiseren*, zo luidt niet alleen in EO-kringen het credo voor homoseksuelen.

De afkeuring van homoseksueel gedrag heeft voor sommigen te maken met de gedachte dat man en vrouw voor elkaar zijn geschapen, en dat seks tussen twee mensen van hetzelfde geslacht tegennatuurlijk is. Niet alleen lichamelijk, ook psychisch zouden man en vrouw elkaar aanvullen. Bovendien zou homoseksueel gedrag de leefvorm ondermijnen die de meeste heteroseksuele mensen kiezen: het gezin.

Ook de wetenschap heeft zich met homoseksualiteit bemoeid. Is liefde voor hetzelfde geslacht aangeboren of niet? Heeft homoseksualiteit een biologische of een psychologische oorzaak? In hoeverre vertonen ook heteroseksuele mensen homoseksueel gedrag? En - een vraag van de laatste tijd - is homoseksualiteit aantoonbaar in het DNA?

De vragen die wetenschappers sinds de 'uitvinding' van het begrip homoseksualiteit in de vorige eeuw stelden, zeggen iets over de opvattingen die er toen - en nu - heersten. Het feit dat er ook vandaag de dag geen consensus bestaat over de oorzaak van homoseksualiteit, zowel onder wetenschappers als onder homo's zelf, lijkt erop te wijzen dat verder onderzoek daarnaar tamelijk zinloos wordt. Veel onderzoekers van afdelingen *homostudies*, die de laatste tijd aan steeds meer universiteiten een plaats vinden, hebben het zoeken naar die oorzaak zelfs helemaal gestaakt. Aan de Rijksuniversiteit te Utrecht houden medewerkers homostudies zich vooral bezig met homo-emancipatie: hoe is het bijvoorbeeld gesteld met het personeelsbeleid bij de politie, of wat kan men doen om het geweld tegen homo's te verminderen. Onderzoekers aan de Universiteit van Amsterdam beoefenen wetenschap op een hoger theoretisch niveau, door vragen te stellen naar de *constructie* van homoseksualiteit. Aan de Vrije Universiteit tracht een initiatiefgroep al enige tijd een volwaardige plaats voor onderzoek naar homoseksualiteit te bewerkstelligen. Eén van de activiteiten van de initiatiefgroep is, samen met het *Bezinningscentrum* en de *Jhr. mr. J.A. Schorerstichting*, een groot internationaal congres te organiseren, dat in december aan de VU wordt gehouden, met als titel *Homosexuality, Which Homosexuality?*

Hoewel liefde tussen mensen van hetzelfde geslacht al sinds mensenheugenis bestaat, stamt de term 'homoseksualiteit' pas uit de negentiende eeuw. De Amsterdamse socioloog *Gert Hekma* beschrijft in zijn proefschrift *Homoseksualiteit, een medische reputatie* de 'uitdoktering' van de homoseksueel in het Nederland van de negentiende eeuw. Hekma, die begin dit jaar aan de Rijksuniversiteit Utrecht promoveerde, stelt dat vóór 1800 de term 'homoseksualiteit' helemaal niet bestond. Men sprak van *sodomie*, *tegennatuurlijke ontucht* of *flikker*. De begrippen waren vaag en vaak niet

gespecificeerd. Meestal ging het om elke geslachtsdaad die niet de voortplanting tot doel had. De straf op sodomie was zonder uitzondering de doodstraf. De rol van artsen bij de constatering van het 'misdrijf' werd rond de eeuwwisseling steeds groter, ook dankzij de opkomst van de Verlichting, waardoor de moraaltheologische zienswijze langzaam werd verdreven. Dat was vooral te merken aan een verandering in het strafrecht. De ernst van de straf nam weliswaar af, maar de vervolging van sodomie werd op steeds grotere schaal ter hand genomen. De opkomst van de natuurwetenschappen maakte de ont-

Dr. Gert Hekma: in de negentiende eeuw steeds meer aandacht voor het abnormale.
Foto Henk Thomas.

Onder de vlag van de psychiatrie gingen artsen zich in toenemende mate bemoeien met het zedelijk leven

wikkeling mogelijk van specialismen als de psychiatrie, waarbij steeds meer aandacht kwam voor het abnormale. De gerechtelijke geneeskunde ging zich profileren als forensische psychiatrie, met onderzoek naar plegers van misdrijven. Vooral de werking van de hersenen met betrekking tot de geslachtelijke functies stond daarbij centraal. Onder de vlag van de psychiatrie gingen artsen zich in toenemende mate bemoeien met het zedelijk leven. En